

CE İşareti ve Türkiye

Leyla Tunç YELTİN

İktisadi Kalkınma Vakfı

Araştırma Müdürü

Ce İşareti Nedir

Öncelikle CE işaretini kısaca tanımlamak gerekirse; bu işaret, ürünlerin amacına uygun kullanılması halinde insan can ve mal güvenliği, bitki ve hayvan varlığı ile çevreye zarar vermeyeceğini, bir başka ifadeyle ürünün güvenli bir ürün olduğunu gösteren işarettir. Söz konusu işaret ticari bir amaca ve menşe belirlenmesine hizmet etmemektedir. AB, bu işaretleme sistemini, malların serbest dolaşımını tam anlamıyla sağlayabilmek amacıyla, ürünlerin teknik yapılarına ilişkin mevzuatı basitleştirmek ve genelleştirmek için 1985 yılında oluşturduğu "Yeni Yaklaşım" çerçevesinde uygulamaktadır.

CE işaretleme sistemi AB genelinde kullanılmış olan değişik uygunluk işaretleri yerine direktiflere uygunluğu belirten tek tip bir AB işareti kullanılması anlamına gelmektedir. Tüm ürünler için gerekli değildir. Sadece yeni yaklaşım çerçevesinde yer alan 23 ürün grubunun bu işareti taşıması zorunludur. Üzerinde CE işareti taşıyan bir ürün AB içerisinde serbestçe, hiçbir engelle karşılaşmadan dolaşabilmektedir. Üreticinin garanti beyanı olan ve bir anlamda da ürünün pasaportu olarak nitelendirilen CE işareti bir kalite belgesi değildir. Sadece, üzerinde bulunduğu ürünün, insan, hayvan, bitki sağlığı ve güvenliği ile çevreye zarar vermeyeceğini garanti altına almaktadır.

AB, 1990 yılında, Yeni Yaklaşım'ın tamamlayıcısı olarak, kontroller ve belgelendirmeye ilgili "Global Yaklaşım" anlayışını geliştirmiştir. Global Yaklaşım'a göre, yüksek risk grubuna giren belli ürünlerin testlerini yapmak ve bu testler sonucunda gerekli belgeleri vermek için her ülkede bazı kurumlar belirlenmekte ve bu kurumların dışında gerçekleştirilen test ve belgelendirme kabul edilmemektedir. Bu aşamada CE sistemi kapsamına akreditasyon ve onaylanmış kurum kavramları da girmektedir.

- ✓ **Akreditasyon:** Yeni Yaklaşım ile öngörülen test ve belgelendirme işlemlerinin karşılıklı kabul görmesi anlayışı doğrultusunda, bu işlemleri yapan kurumların, şeffaf ve güvenilir olması gerekmektedir. Bu da ancak söz konusu kuruluşların akredite olması ile sağlanabilir. Akreditasyon, laboratuvar, belgelendirme ve test etme kurumlarının uygunluğunun bağımsız

bir üçüncü kurum tarafından onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesidir. İhtiyari bir sistem olan akreditasyon, sadece yüksek risk taşıyan ürün gruplarında zorunludur.

- ✓ **Onaylanmış kurum:** Akreditasyon kurumunun denetlediği ve onayladığı kurumdur. Bu kurumlar AB Komisyonu'na bildirilir ve Komisyon incelemesini yaptıktan sonra, uygun bulunduğu takdirde, ilgili kurumun "onaylanmış kurum" haline geldiğini Resmi Gazete'de açıklar.

CE İşaretine İlişkin Sorumluluk

Bir ürüne CE işareti iliştiiren veya iliştilmesinden sorumlu olan gerçek ya da tüzel kişi, söz konusu ürünün ilgili direktif veya direktiflere uyduğunu ve gerekli uygunluk değerlendirmesi sürecinden geçtiğini beyan etmiş sayılır. CE işaretinin AB içinde dolaşan AB veya üçüncü ülke menşeli tüm ilgili ürünlerde yer alması zorundadır.

CE işareti direktifleri arasında bulunan ve;

- Üye ülkelerde veya üçüncü ülkelerde üretilmiş tüm yeni ürünlerin,
- Üçüncü ülkelere ithal edilen kullanılmış veya ikinci el ürünlerin,
- Direktiflerin hükümlerine yeni ürünmüş gibi tabi olan, önemli ölçüde değişikliğe uğratılmış ürünlerin,

CE işareti taşıması gerekmektedir.

CE işaretini ürüne iliştiirmekle ve buna ilişkin gerekli prosedürleri uygulamakla sorumlu olan taraf üreticidir. Üreticinin AB içinde veya bir üçüncü ülkede faaliyet gösteriyor olması bu durumu değiştirmez. Bazı durumlarda üreticinin AB içinde yer alan temsilcisi de sorumluluk alabilir veya ender olarak karşılaşılan bazı hallerde, ürünlerin AB piyasasında dağıtımından sorumlu olan taraf da (ithalatçı) üreticinin sorumluluğunu üstlenmiş sayılabilir.

CE işaretinin kullanılmaya başlanması ile, bu işaretin zorunlu kullanımı başlamadan önce ulusal mevzuatlar çerçevesinde bir ürünün aynı veya benzer gerekleri yerine getirdiğini belgeleyen diğer işaretlerin kullanımı ortadan kalkmaktadır.

CE İşaretinin İliştilme Prosedürü

Bir ürüne CE işaretinin nasıl iliştilereceğinin anlaşılabilmesi için öncelikle ürün sahibi firmanın ürünün ilgili direktifler çerçevesinde yer alıp almadığını tespit etmesi, daha sonra, direktifi incelemesi

gerekmektedir. CE işaretinin ürüne iliştilmesine yönelik işlemler direktiflerde belirtilmektedir. Bu konuda iki farklı alternatif bulunmaktadır:

- *Düşük risk grubundaki ürünler;* Firmalar, gerekli test laboratuvarlarını kendi bünyelerinde oluşturdukları ve ürünlerinin gerekli koşullara uyduğunu, yaptıkları testler sonucunda kanıtladıkları takdirde, ürünlerinin ilgili direktif(ler)e uygun olduğuna karar vererek, ürün üzerine gerekli işareti kendileri iliştilirebilirler.
- *Yüksek risk grubundaki ürünler;* Normal koşullar altında ihtiyari bir sistem olan akreditasyon, yüksek risk grubundaki ürünler için zorunludur. Söz konusu ürün grubuna bazı tıbbi cihazlar ve bazı makineler girmektedir. Bu durumda ürünün, ilgili akreditasyon kurumunun denetleyerek "onaylanmış kurum" statüsü verdiği ve bu statünün Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi'nde yayınlanarak resmileştiği bir kurum tarafından test edilmesi ve CE işaretininin bu kurumun onayı ile iliştilirilmesi gerekmektedir.

CE işareti taşıması gereken bir ürünün bu işareti taşıması halinde, söz konusu ürün AB üyesi ülkelere ihraç edilemez. Sadece bu işaretin kullanımının zorunlu tutulmadığı üçüncü ülkelere ihraç edilebilir.

Denetim

AB, CE işaretinin yasal ve kurallara uygun olarak iliştilildiğini denetlemektedir. Üye ülkelerin bu amaca hizmet eden "piyasa denetleme kurumları" oluşturmaları gerekmektedir. Onaylanmış kurumların aynı zamanda piyasa denetleme kurumu olarak da hizmet vermesi mümkün değildir. Benzer denetleme işlemi üçüncü ülke menşeli ürünler için de yapılmaktadır. İthal ürünlerdeki piyasa denetlemesi büyük ölçüde gümrük yetkililerinin katılımını gerektirmektedir. Gümrük yetkilileri;

- Ürünlerin sağlık ve güvenlik üzerinde ciddi ve ani bir tehlike oluşturabilecek özellikleri olduğunu;
- Ürünlerin ürün güvenliği ile ilgili doküman ve işaretlerinin eksik olduğunu;

tespit ettikleri takdirde, ürünlere el koyabilir ve dağıtımını engelleyebilir.

Bu durumda da AB içi ticarete olduğu gibi CE işareti kullanımı ile ilgili olarak, usul ve esasa yönelik uyumsuzluklar söz konusudur. Usule aykırı bir durum olduğu takdirde, piyasa denetleme kurumları uyarılır ve onlardan talimat beklenir ve bu süre zarfında tehlikeli bir durum arz etmiyorsa ürün dağıtımını engellenmez. Esasa aykırı bir durum söz konusu olduğu takdirde, bildirim ve el koyma eş zamanlı olarak gerçekleştirilebilir. Sonradan tespit halinde ise ürünün piyasadan çekilmesi ve zarar gören tarafların tazmini söz konusudur.

Türkiye'nin AB teknik mevzuatına uyum durumu

1 Ocak 1996 tarihinde tamamlanan Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye, AB teknik mevzuatına ve CE işareti sistemine uyum için beş yıllık bir geçiş dönemi almıştır. Ancak öngörülen tarih olan 2000 yılı sonuna kadar söz konusu çalışmalar tamamlanamamıştır. 1999 yılında adaylık statüsünün teyidini takiben, AB tarafından bu yeni ilişki kapsamında hazırlanan 2001 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde ise Türkiye'nin CE sistemine yönelik çalışmalarını 2002 yılı başına kadar tamamlaması istenmiştir. İlgili AB sistemine uyum bu süre içinde de gerçekleştirilememiş, ancak çalışmalar hızlanarak devam etmiştir.

Bu çerçevede öncelikle, teknik mevzuatın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli hukuki altyapının oluşturulmasına yönelik "Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına dair Çerçeve Kanun" 2001 yılında yürürlüğe girmiş, ve kanunun uygulama usul ve esaslarını belirleyen beş yönetmelik çıkarılmıştır. Geçen süre zarfında CE uygunluk işareti öngören direktiflerin Türk mevzuatına aktarılmasına yönelik çalışmalar da çok büyük ölçüde tamamlanmıştır. Halihazırda 22 tane yönetmelik yayımlanmış, bir kısmı yürürlüğe girmiş, bir kısmında ise zorunlu uygulama için bir geçiş süresi öngörülmüştür.

T Türkiye ayrıca, 1999 yılında Türkiye Akreditasyon Kurumu'nu (TÜRKAK) kurmuştur. 2001 yılı Ağustos ayından itibaren Kurum işlerlik kazanmıştır.

✓ TÜRKAK

TÜRKAK, ihtiyari veya zorunlu alanda, CE'li veya CE'siz tüm test ve belgelendirme kuruluşlarını akredite etme yetkisine sahiptir. Akredite olmak isteyen kurumlar özel veya kamu olabilmekte ancak, bağılantısız ve bağımsız olmalarına dikkat edilmektedir. TÜRKAK bugüne kadar toplam 29 adet akreditasyon işlemi gerçekleştirmiştir.

Herhangi bir alanda akredite olmayı talep eden bir test ve belgelendirme kuruluşunun öncelikle TÜRKAK'a başvuruda bulunması gerekmektedir. TÜRKAK, kendi kadrosu çerçevesinde ilgili denetim ve muayeneleri yapabilecek durumdaysa, söz konusu faaliyeti gerçekleştirmektedir. Ancak, son derece geniş bir alana yayılan konuların tamamında TÜRKAK'ın muayene faaliyetlerini gerçekleştirmesinin mümkün olmaması nedeniyle, TÜRKAK, ilgili bakanlıklardan temin ettiği yetkili uzmanlara da akredite olmak isteyen kuruluşu denetleyebilmektedir. Denetlemelerden sonra akredite olmayı hak ettiği tespit edilen kurum, test (ve belgelendirme) faaliyetlerini "onaylanmış kurum" sıfatıyla sürdürebilmektedir.

Herhangi bir Avrupa ülkesinde bulunan bir akreditasyon kurumunun akreditasyon faaliyetlerinin Avrupa çapında tanınabilmesi için söz konusu kurumun Avrupa Akreditasyon Birliği'ne dahil olması gerekmektedir. TÜRKAK 27 Kasım 2002 tarihinde Avrupa Akreditasyon Birliği'ne tam üye olmuştur. Gerekli görüşmeler ve incelemeleri takiben, Avrupa Akreditasyon Birliği ile TÜRKAK arasında bir "karşılıklı tanıma anlaşması" imzalanacak, böylece TÜRKAK'ın akreditasyonları Avrupa çapında ve uluslararası alanda tanınacaktır. TÜRKAK'ın hedefi söz konusu anlaşmayı 2004 yılının ikinci yarısında imzalamaktır.

Sonuç

1) AB'ye ihracat yapan Türk firmaları zaten uzun bir süredir CE işareti taşıması gereken ürünlerine bu işareti koymaktadırlar. Çünkü 1980'li yılların sonlarından itibaren bu uygulama AB içerisinde tedricen zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunluluk uzun bir süredir devam ettiği için, Türk ihracatçıları açısından önemli olan, uyum süreci tam anlamıyla sona erdikten sonra Türk firmalarının CE işareti elde edebilmek için gerekli işlemleri yurtiçinde gerçekleştirecek ve Türkiye'de yer alan onaylanmış kurumlardan alacakları CE işaretini kullanacak olmalarıdır. Bu da, gerek zaman gerek maliyet açısından önemli bir tasarruf sağlayacaktır.

2) Türkiye AB'nin teknik mevzuatına ve CE işaretlemesi sistemine tam uyum sağlayıncaya kadar yurtiçinde dolaşan ürünlere CE işareti iliştirilmesi zorunlu değildir. Ancak, CE işaretlemesinin temelde tüketici sağlık ve güvenliğini korumayı ve piyasada dolaşan ürünlerin asgari güvenlik koşullarına uymasını sağlamayı hedeflediği unutulmamalıdır. Bu aşamada Türk üreticilerinin ürünleri ile ilgili direktifleri incelemeleri ve gerekiyorsa üretim süreçlerinde değişikliğe giderek, belgelendirme işlemleri için tüm hazırlıklarını tamamlamaları gerekmektedir.

3) Türkiye CE işaretine ilişkin uyum çalışmalarını büyük ölçüde tamamlamış ve uyumun tamamlandığı alanlarda ithalatta bu işareti aramaya başlamıştır. Bir başka ifadeyle, giriş gümrüklerinde, yürürlüğe girmiş yönetmeliklerin kapsadığı ürünler için CE işareti istenmektedir. Bu çerçevede uygulama olarak, AB menşeli ürünlerde CE işaretinin kendisi yeterli olmakta; üçüncü ülke menşeli ürünlerde de, ürünün asgari güvenlik koşullarına uygunluğunu denetleyen risk analizi yapılmaktadır. İç piyasada ise, CE işaretinin en kısa sürede zorunlu hale gelmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Bu nedenle, Gümrük Birliği'nin tamamlanmasından itibaren gündemde olan CE konusunda hem üreticilerin, hem ithalatçıların hem de denetim birimlerinin gerekli bilgiye sahip olması, aksaklıkların önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

CE İşareti Taşıyacak Ürün Gruplarına ilişkin Türk Mevzuatı

Ürün Adı	AB'nin ilgili mevzuatı	Uyumdan Sorumlu Kuruluşlar
1.Alçak gerilim cihazları	Low voltage equipment (73/23/EEC;93/68/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 11.01.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 11.01.2003
2.Basit basınçlı kaplar	Simple pressure vessels (87/404/EEC;90/488/EEC;93/68/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 31.03.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 31.03.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.01.2004
3.Oyuncaklar	Toys (88/378/EEC;93/68/EEC)	Sağlık Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 17.05.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 17.11.2003
4.İnşaat malzemeleri	Construction products (89/106/EEC;93/68/EEC)	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 08.09.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 08.06.2004
5. Elektromanyetik uygunluk	Electromagnetic compatibility (89/336/EEC;92/31/EEC;93/68/EEC) (98/13/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 02.06.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 02.06.2002
6. Makinalar	Machinery (98/37/EC;	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 05.06.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 05.06.2002 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 05.12.2003
7. Kişisel koruma donanımları	Personal protective equipment (89/686/EEC;93/68/EEC;93/95/EEC;96/58/EC)	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 09.02.2004 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 09.02.2005
8.Otomatik olmayan tartı aletleri	Non-automatic weighing instruments (90/384/EEC;93/68/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 17.04.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 01.06.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.01.2004
9. Aktif emplante edilen tıbbi cihazlar	Active implantable medical devices (90/385/EEC;93/42/EEC;93/68/EEC)	Sağlık Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 12.03.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 31.12.2003
10.Gaz Yakan Aletler	Gas appliances	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

	(90/396/EEC;93/68/EEC)	<i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 01.04.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 01.05.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.01.2004
11.Sıcak su kazanları	Hot water boilers (92/42/EEC;93/68/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 31.03.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 31.03.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.01.2004
12.Sivil kullanım için patlayıcılar	Civil explosives (93/15/EEC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 15.10.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 15.10.2002 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.07.2003
13.Tıbbi cihazlar	Medical devices (93/42/EEC;98/79/EC)	Sağlık Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 13.03.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 31.12.2003
14.Patlayıcı ortamlarda Kullanılan Ekipmanlar	Equipment and protective systems intended for use in Potentially explosive atmospheres (94/9/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 27.10.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 27.10.2002 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 31.12.2003
15.Gezi Amaçlı Tekneler	Recreational craft (94/25/EC)	Denizcilik Müsteşarlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 02.04.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 02.04.2002 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 31.05.2004
16.Asansörler	Lifts (95/16/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 15.02.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 15.02.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 15.08.2004
17.Dondurucular	Household electric refrigerators, freezers and combinations (96/57/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 22.01.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 31.12.2005
18.Basınçlı kaplar	Pressure equipment (97/23/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i> 10.04.2002 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 01.07.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 01.01.2004
19. Açık havada kullanılan ekipmandan	Noise emission in the environment by equipment for use outdoors	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmi Gazete Yayım Tarihi:</i>

çevreye yayılan gürültü	(2000/14)	22.01.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 22.01.2003
20.In vitro tıbbi tanı cihazları	In vitro diagnostic medical devices 98/79/EC)	Sağlık Bakanlığı <i>Resmî Gazete Yayım Tarihi:</i> 14.10.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 14.04.2005
21.Floresan lambalarda enerji etkinliği	Energy efficiency requirements for ballast for fluorescent lighting (2000/55/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Resmî Gazete Yayım Tarihi:</i> 02.05.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 02.05.2003 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 15.01.2005
22.Yolcu taşıma amaçlı kablo üzerinde hareket eden araçlar	Cableway installations designed to carry persons (2000/9/EC)	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı <i>Yayımlanmadı</i>
23. Radyo ve telekomünikasyon terminal cihazları	Radio and telecommunications terminal equipment (99/5/EC)	Telekomünikasyon Kurumu <i>Resmî Gazete Yayım Tarihi:</i> 11.05.2003 <i>Yürürlüğe Giriş Tarihi:</i> 11.05.2004 <i>Öngörülen geçiş süresi:</i> 11.05.2005

Kaynak: www.dtm.gov.tr